

BIBLIOGRAFIJA

France Klopčič

GRADIVO ZA BIBLIOGRAFIJO SLOVENSKEGA IN SRBOHRVATSKEGA KOMUNISTIČNEGA TISKA V SOVJETSKI RUSIJI V LETIH 1918—1921

V letih 1918—1921, po oktobrski revoluciji in za državljanske vojne, so v sovjetski Rusiji izhajali časopisi in letaki, knjige in brošure v slovenskem in srbohrvatskem jeziku. Ta tisk je bil dokaj številen, naklade pa so dosegale deset-tisoče izvodov.

Tisk — tu ne jemljemo v poštev tiska iz let 1916—1917 — se je strogo ločil na komunističnega in protisovjetskega. Zadnji je zmožel le liste, ki so izhajali na Uralu in v Srbiji. Komunističen tisk je bil neprimerno številnejši ter je poleg listov in letakov poznal tudi brošure in knjige izpod peresa V. I. Lenina in drugih vodilnih teoretikov marksizma in boljševizma. O tem komunističnem tisku v letih 1918—1921 bo v nadaljnjem govor.

Komunistično literaturo so izdajali jugoslovanski komunisti iz vrst bivših vojnih ujetnikov. To so bili Srbi, Hrvati in Slovenci iz Avstro-Ogrske, ki jih je vojna vihra zanesla v Rusijo in razmetala po tej obsežni deželi od Kijeva in Odese do Habarovska in Taškenta. Revolucionarni dogodki so mnoge med njimi pripeljali v Komunistično partijo (boljševikov) Rusije in v enote Rdeče armade ali ustvarili iz njih simpatizerje sovjetske oblasti. Med temi novimi kadri so se oblikovali prvi komunistični literati — novinarji in publicisti. Njim so se pridružili še redki jugoslovanski emigranti, ki so živeli v Rusiji. V materinščini so pisali spise in članke za liste, postajali pisci knjig oziroma brošur ali jih prevajali iz ruščine ter urejali ves ta tisk. To so bili dr. Vukašin Marković, Drago Godina, Ivan Vuk, Lazar Vukičević, Zvonimir Švrljuga, Ilija Milkić, Peter Pavišić-Verin in drugi.

Središče komunističnega tiska v jezikih jugoslovanskih narodov je bila Moskva. Le nekaj enot je izšlo v Petrogradu, Taškentu in Irkutsku; pojav letakov beležimo doslej še v Poltavi, Kijevu, Tomsku. Soudeležbe Jugoslovanov pri tisku v drugih jezikih tu ne raziskujemo.

Jugoslovanski komunisti so se organizirali v posebne skupine, kasneje imenovane sekcije, ki so pripadale KP(b)R. Najmočnejša je bila skupina ali sekcija v Moskvi, ki je združevala izobražence in delavce-samouke, sposobne dati svoj odločilni delež pri nastanku prve komunistične literature v jezikih in tiskih jugoslovanskih narodov.

Moskovska skupina jugoslovanskih komunistov se je širokopotezno lotila izdajanja komunistične literature. Imela je svojo založbo, uredništvo, kadre prevajalcev, lastne črkostavce ter administracijo. Od leta 1918 je izdajala glasilo Vsemir-

naja revolucija, ki se je leta 1919 preimenovalo v Svjetska revolucija; v njej so bili članki in novice v srbohrvaščini, slovenščini in bolgarščini. Izdajala je letake za Jugoslovane v Rusiji. Njena največja zasluga pa je bila, da je sistematično izdajala knjige in brošure.

Takškentska skupina jugoslovanskih komunistov je leta 1920 tiskala štirinajst-dnevnik s trojnim imenom Crveni barjak — Crvena zastava — Rdeči prapor v jezikih oziroma tiskih treh jugoslovanskih narodov.

Istega leta je skupina jugoslovanskih komunistov v Irkutsku izdajala list Komuno, prav tako v jezikih in tiskih treh naših narodov.

Največjega pomena je bila seveda zbirka knjig in brošur, izdanih v Moskvi. Zato se je treba v prvi vrsti seznaniti z njo.

Dve založbi v Moskvi sta izdajali knjige oziroma brošure v jugoslovanskih jezikih:

— skupina jugoslovanskih komunistov KP(b)R (ki se je imenovala tudi Jugoslovanska emigrantska partija, Jugoslovanska komunistična stranka (boljševikov) itd.), na čelu katere je kasneje bil Centralni biro jugoslovanskih sekcij agitacije in propagande pri CK KP(b)R;

— Komunistična internacionala.

Založba jugoslovanskih komunistov je po prvih petih izdajah združila vse nadaljnje izhajanje knjig v zbirko z imenom delavska biblioteka Komunist, nato z imenom Jugoslovanska komunistična knjižnica. Posamezne enote iz te zbirke z nad 50 naslovi so bile zapovrstjo oštevilčene.

Založba Komunistične internacionale je v letih 1919 in 1920 izdala le sedem knjižnih enot.

Knjige in brošure so tiskali v moskovskih tiskarnah, razen v nekaj primerih. Stavci so bili Ivan Maver, Ernest Pertot, Dragutin Vidnjević, Josip Sorić in Andrej Atanasković.

V knjižni zbirki je originalen spis Narodnjaštvo in interesi proletariata, ki ga je v slovenščini napisal Drago Godina, tržaški Slovenec, član vodstva komunistične skupine. Morda je originalno tudi delo L. Petrovića, Proletarci vseh dežel, združite se! v hrvaščini; nadrobnih podatkov o njem ni. Vse druge knjige ali brošure so le prevodi tujih avtorjev iz ruščine. Med avtorji najdemo vodilne boljševiške osebnosti: V. I. Lenina (5 naslovov), L. Trockega (1 naslov), N. Buharina (4 naslovi), G. Zinovjeva (1 naslov), L. Kamenjeva (1 naslov), M. Pokrovskega (1 naslov), Bela Kuna (2 naslova), V. M. Fričeja (5 naslovov) in druge.

Gre torej za komunistično literaturo agitacijskega in propagandnega značaja; vmes so kapitalna Leninova dela Država in revolucija (v hrvaščini, kakor piše v virih), Proletarska revolucija in renegat Kautsky (v srbsčini, tj. v cirilici) ter Djetska bolest 'lijevoča' u komunizmu (v hrvaščini).

Podatke o knjižni zbirki najdemo v tehle virih:

a) v seznamih izdanih knjig, natiskanih na knjižnih platnicah; teh je več, popolnejša pa sta dva: prvi seznam zbirke od št. 1 do 29 je na platnicah brošure V. I. Lenina Politične stranke v Rusiji in naloge proletariata (v cirilici), ki je izšla leta 1919 kot št. 29 knjižnice; drugi seznam od št. 1 do 43 je na platnicah brošure G. Zinovjeva N. Lenin, ki je izšla leta 1921 kot št. 40 knjižnice (omenjeni brošuri hrani Zgodovinski arhiv CK ZKS v Ljubljani);

b) v poročilu člana Centralnega biroja jugoslovanskih sekcij KP(b)R Dragutina Vidnjevića z dne 1. avgusta 1921, ki ima naslov Kratka statistika svega izdateljstva u Rusiji literature (novina, brošura, proklamacija) od 27. marta 1918

do 1. maja 1921 g. (poročilo hrani Institut marksizma-leninizma v Moskvi, partijski arhiv, fond 17, opis 1, enota hranjenja 518; fotokopijo ima beograjski Institut za izučavanje radničkog pokreta, MF 16/37, posnetki 398—404).

Ti viri se medsebojno dopolnjujejo. Ker pa je Vidnjevićevo poročilo kasnejšega datuma od omenjenih seznamov, ima več podatkov in bolj izčrpne, dasi ni brez napak, o katerih bo še govor.

Po Vidnjevićevem poročilu so jugoslovanski komunisti (kot skupina, emigrantska partija, sekcija ali biro) izdali v Moskvi 58 knjig oziroma brošur. V slovenščini jih je bilo 11 in v srbohrvatskem jeziku 47, od tega v cirilici 22. Komunistična internacionala v Moskvi pa je izdala 6 knjig: v slovenščini 2 in srbohrvaščini 4, od tega v cirilici 2.

Večji del teh podatkov potrjuje zadnji izmed omenjenih seznamov na platnicah knjig.

V to poročilo je treba vnesti dva popravka:

1. Vidnjević je pomotoma pripisal založbi jugoslovanskih komunistov brošuro Šumibora, Drina-Dobrudža-Murman (pravo ime avtorja je Dušan Semiz, Srb iz Hercegovine, bivši oficir avstro-ogrške vojske, prostovoljec-disident). Šumiborova brošura je namreč izšla samostojno (glej dokument iz Instituta marksizma-leninizma v Moskvi, fotokopiran v Institutu za izučavanje radničkog pokreta v Beogradu, MF 16/33, posnetki 247—249), so jo pa komunisti priporočali, šteli za svojo in prodajali, kajti njena vsebina je razkrinkavala »dejavnost srbskih šovinistov«
Srbskega dobrovoljskega korpusa v Rusiji leta 1917—1918. Zato najdemo brošuro v seznamu na platnicah brošur, toda brez zaporedne številke, ki jih imajo izdaje jugoslovanskih komunistov.

Upoštevajoč razloge iz takratne dobe, vključujem Šumiborovo publikacijo v bibliografijo.

2. D. Vidnjević je izpustil iz svoje evidence brošuro O bernskoj konferenciji z govori Fr. Plattena in G. Zinovjeva na ustanovnem kongresu III. internacionale. Izšla je v založbi izvršnega odbora Komunistične internacionale. Spada torej v bibliografijo.

Če strnemo vse zgornje navedbe, dobimo te podatke o številu komunističnih ali filokomunističnih knjižnih izdaj (po doslej dostopnih virih):

Izšlo knjig oziroma brošur	Skupno	Od tega		Tiskano v cirilici
		v slovenšč.	v srbohrv.	
V založbi jugoslov. komunistov (vštevši Šumiborovo broš.)	58	11	47	22
V založbi izvrš. odbora K. I.	7	2	5	2
Vsega	65	13	52	24

Od teh 65 knjig je ohranjeno:

— v Zgodovinskem arhivu CK ZKS v Ljubljani 30;

— v biblioteki Akademii obščestvennyh nauk (družbenih ved) v Moskvi 16.

Zgodovinski arhiv CK ZKS ima 6 knjig v slovenščini in 24 v srbohrvaščini (od tega 10 v cirilici); biblioteka Akademije družbenih ved pa 2 v slovenščini in 14 v srbohrvaščini (od tega 8 v cirilici).

Pri tem ima moskovska biblioteka 9 knjig, ki so v ljubljanskem arhivu. Potemtakem se je ohranilo in je dostopno 37 izdaj. Ni še raziskanih 28 izdaj.

Vidnjevićevo zelo skrbno sestavljeno poročilo ima tudi podatke o knjižnih nakladah. Po seštevku posameznih naklad je prišlo na svetlo 650.200 izvodov knjig oziroma brošur, všteti Sumiborovo publikacijo s 5000 izvodi. Od tega je v srbohrvaščini 553.200 izvodov (v cirilici 294.000 izvodov in v slovenščini 97.000 izvodov).

Vidnjevićevo poročilo našteva nadalje periodičen tisk jugoslovanskih komunistov za dobo od 27. marca 1918 do 20. julija 1919. To je tole **časopisje**:

1. List Revolucija spomladi 1918 v Moskvi v založbi Jugoslovanske komunistične emigrantske partije pod uredništvom Stjepana Markovića in Zvonimira Švrljuge. Izšlo je šest števil s skupno naklado 56.000 izvodov.

2. List Vsemirnaja revolucija (Svetovna revolucija), ki ga je izdajala v drugi polovici leta 1918 v Moskvi Jugoslovanska komunistična partija (boljševikov) pod uredništvom dr. Vukašina Markovića in Draga Godine. Izšlo je 36 števil s skupno naklado 605.000 izvodov.

3. List Svjetska revolucija kot nadaljevanje prejšnjega lista. Izhajal je v Moskvi leta 1919 pod uredništvom Ilije Milkića in Branka Bauera — kakor trdi D. Vidnjević. Izšlo je 22 števil s skupno naklado 288.000 izvodov.

Ti trije listi so se razširili po Rusiji skupno v 949.000 izvodih.

Nadalje navaja D. Vidnjević dva lista, ki sta izhajala leta 1920 (nima pa podatkov o njihovi nakladi):

4. List Komuna v Irkutsku, vzhodna Sibirija, pod uredništvom Verina (pseudonim Petra Pavišića); natisnjeno je bilo le »nekaj števil«.

5. List Crveni barjak v Taškentu, srednja Azija ali Turkestan, pod uredništvom Josipa Polaka (dejansko je največji del uredniških poslov opravljal Slovenec Ivan Vuk).

Knjižica beograjskega Instituta za izučavanje radničkog pokreta ima nepopolno zbirko Vsemirne revolucije-Svjetske revolucije, Komune in Crvenog barjaka-Crvene zastave-Rdečega prapora. Po tej zbirki sklepamo, da je Komuna izšla šestkrat, Crveni barjak pa trinajstkrat. Naklada vsake številke zadnjega se je sukala okoli 500 izvodov.

Vsi naštetih listi so izhajali v jezikih oziroma tiskih jugoslovanskih narodov, to se pravi, da so se v njih sistematično tiskali članki in novice v srbohrvaščini (latinici in cirilici) ter v slovenščini, poredko tudi v bolgarščini. Časopisov, ki bi izhajali samo v enem izmed jugoslovanskih jezikov, tedaj ni bilo.

To dejstvo — poleg mnogih drugih, o čemer pričajo viri takratne dobe — zgovorno dokazuje, kako složno in tovariško so v Rusiji delovali slovenski, hrvaški in srbski komunisti, prežeti z iskrenim internacionalizmom.

Nadalje ima Vidnjevićevo poročilo podatke »o letakih in proklamacijah«. Seznam obsega 17 enot: v srbohrvaščini 15, od tega tiskano v cirilici 10, v slovenščini 1 in v italijanščini 1. To so tile letaki (naštevam jih po naslovu in navedenemu nakladi):

1. Srb Srbima, Hrvatima i Slovencima — v cirilici, 20.000 izvodov.

2. Svima Jugoslavima! Drugovi, radnici i seljaci! — v cirilici, 15.000 izvodov.

3. Radnici, seljaci i vojnici Balkana! Srbi, Hrvati i Slovenci na Murmanu! — v cirilici, 30.000 izvodov.

4. Jugosloveni! (Letak CK KP(b) Rusije) — v cirilici in latinici po 15.000 izvodov.

5. Zalutalim radnicima i seljacima, srpskim vojnicima u Rusiji! — v cirilici, 50.000 izvodov.

6. Zašto su vas poslali na Ukrajinu? — v cirilici in latinici, v slovenščini, po 20.000 izvodov.

7. Jugosloveni, koji se bore protiv Sovjetske Rusije! (apel Trockega) — v latinici in cirilici, vsega 30.000 izvodov.

8. Srpskim vojnicima u Rusiji (pismo Ilije Milkića) — v cirilici, 15.000 izvodov.

9. Radnim masama Amerike, Japana, Engleske, Francuske, Italije... — v latinici, 10.000 izvodov.

10. Srbima, Hrvatima i Slovencima! — v cirilici, 4000 izvodov.

11. Proletarijatu Jugoslavije! — v latinici in cirilici, po 400 izvodov.

12. Ai soldati Italiani! — v italijanskem jeziku, 20.000 izvodov.

Vsega so natisnili 292.000 izvodov letakov. Koliko letakov se je ohranilo, doslej ni raziskano.

Če združimo vse podatke o nakladi, prejmemo presenetljivo število komunistične literature, namenjene Jugoslovanom v Rusiji:

knjig oziroma brošur	650.200 izvodov
časopisov (brez Komune in Crvenega barjaka)	949.000 izvodov
letakov	292.000 izvodov
S k u p n o	1,891.200 izvodov

Zaradi izčrpnjših, čeprav še daleč ne dokončnih podatkov o knjižnih izdajah, se spodaj **omejujem na bibliografijo knjig in brošur v slovenščini in srbohrvaščini**. To bibliografijo — ali bolje rečeno, gradivo za bibliografijo — razporejam na tale način:

- a) tisk v slovenščini;
- b) tisk v srbohrvaščini;
- c) ohranjen in dostopen tisk;
- č) doslej neraziskan tisk.

Seznam je kronološko urejen. Pri srbohrvatskih izdajah je posebej naveden tisk v latinici ali cirilici. Podatki o nakladah so iz omenjenega poročila Dragutina Vidnjevića.

Ker so mi na voljo samo podatki o hranjenju knjig in brošur v Ljubljani in Moskvi, navajam le ta dva kraja. V Ljubljani je 30 knjig, v Moskvi 16.

Zasluga, da ima Zgodovinski arhiv CK ZSK v Ljubljani tako lepo število izdaj, gre Francu Fonu, kovaču iz Bovca, bivšemu vojnemu ujetniku v Rusiji, članu KP(b) Rusije, po vrnitvi domov leta 1921 pa članu KP Italije: prinesel je knjige iz Moskve in jih nad 35 let čuval, potem pa — že pred leti — izročil arhivu CK ZKS, za kar mu izrekamo priznanje in zahvalo.

Podatke o jugoslovanski komunistični literaturi iz dobe 1918—1921 v biblioteki Akademije družbenih ved je oskrbela Maja Mihajlovna Sumarokova, znanstvena sodelavka Instituta slavjanovedenija (slavistike) v Moskvi, za kar ji gre zahvala. Po njenem zatrdilu ni v moskovskih knjižnicah nobenih drugih knjig zadevne naše literature.

Morda bodo nadaljnje raziskave pri nas in v različnih mestih Sovjetske zveze, npr. v Leningradu, Kijevu, Taškentu in drugod, odkrile še preostale knjižne izdaje.

O komunistični literaturi tedanje dobe v slovenščini je treba dodati še nekaj podatkov.

Kot rečeno, je izšlo 13 knjig oziroma brošur s skupno naklado 97.000 izvodov. Od teh izdaj se je doslej ohranilo in je dostopno 6 knjig, ki jih hrani Zgodovinski arhiv CK ZKS v Ljubljani. Dve slovenski knjigi, ki ju ima moskovska biblioteka, imamo tudi v Ljubljani.

Med slovenskimi izdajami je samo eno Leninovo delo, prvo v slovenščini: teze o meščanski demokraciji in proletarski diktaturi. Tega dela ni ne v ljubljanski ne v moskovski knjižnici.

Niti ena slovenska knjiga nima navedbe, kdo jo je prevedel iz ruščine. Jezik je poln rusizmov. Po treh in več letih prebivanja v Rusiji brez domačega tiska in včasih tudi brez domače besede so prevajalci krepko podlegli ruskim izrazom in posebnostim jezika. Celo besedo »internacionala«, ki je pri nas ženskega spola, so preobrnil v moški spol, kakor je v rabi v ruščini. Niso pa vsi prevodi enaki: so med njimi dobri.

Iz sovjetskih virov vemo, kdo se je ukvarjal s prevajanjem komunistične literature iz ruščine v slovenščino, ne pa kaj je posamezen prevajalec prevedel. Dokumenti zgoraj omenjenega partijskega arhiva Inštituta marksizma-leninizma v Moskvi, ki so v fotokopijah zdaj v Institutu za izučavanje radničkog pokreta v Beogradu, naštevajo tele prevajalce: Pavel Golia, Ciril Cirman, Jože Velnar (glej MF 16/33, posnetka 80 in 81), Ivan Vuk (MF 16/37, posnetka 341 in 344), Alojz Sedej (MF 16/33, posnetek 810—811) in Joško Prezelj (MF 16/37, posnetek 329).

BIBLIOGRAFIJA

slovenskega in srbohrvatskega komunističnega tiska (knjig in brošur) v sovjetski Rusiji v letih 1918—1921

A. Tisk v slovenščini

a) Ohranjene in dostopne knjižne enote (v Ljubljani in Moskvi)

1. **Klara Zetkin, Borba za svobodo in mir.** Izdajatelj Južnoslovanska stranka komunistov (boljševikov). Moskva 1918. 14. str. M⁸. Naklada 20.000. (Delavska biblioteka »Komunist«, 12.)

Dodatek str. 13—14: Internacionala, mednarodna delavska himna. [Prevedel] Vid Punčah. Hrani Zgodovinski arhiv CK ZKS v Ljubljani (dalje navajam v Lj.).

2. **Bela Kun, Kaj hočejo komunisti.** Izdajatelj Južnoslovanska stranka komunistov (boljševikov). Moskva 1919. 19. str. V⁸. Naklada 10.000. (Delavska biblioteka »Komunist«, 16.)

Hrani Zgodovinski arhiv CK ZKS v Lj.

3. **Osnovne črte Komunistične internacionale.** Izdajatelj Jugoslovanska stranka komunistov (boljševikov). Moskva 1919. 15. str. M⁸. Naklada 10.000. (Delavska biblioteka »Komunist«, 22)

Hrani Zgodovinski arhiv CK ZKS v Lj.

4. **V. M. Friče, Imperializem.** Izdajatelj Jugoslovanska stranka komunistov (boljševikov). Moskva 1919. 15 str. V⁸. Naklada 3000. (Delavska biblioteka »Komunist«, 30.)

Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj. in biblioteka Akademije družbenih ved v Moskvi (dalje navajam v M.).

5. **F. Marhlewski, Kaj je boljševizem.** Izdajatelj Jugoslovanska stranka komunistov (boljševikov). Moskva 1919. 15 str. V⁸. Naklada 3600. (Delavska biblioteka »Komunist«, 32.)

Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj. in biblioteka Akademije družbenih ved v M.

6. **Paul Lafargue, K državi socializma!** (Ekonomična evolucija in komunizem). Izdajatelj Jugoslovanska komunistična stranka (boljševikov). Moskva 1920. 13 str. V8°. Naklada 3000. (Komunistična knjižnica, 38, ne pa 33.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.

b) Doslej neraziskane knjižne enote

7. **K. Liebknecht, Pajki in muhe.** (Izdajatelj jugoslovanska kom. skupina. Moskva 1918. Naklada 5000. Biblioteka, 4.)
8. **D.[rago] Godina, Narodnjaštvo in interesi proletariata.** [Izdajatelj jugoslovanska kom. skupina. Moskva 1918. Naklada 5000. Biblioteka, 7.]
9. **Manifest Komunistične internacionale.** [Izdajatelj Južnoslavenska stranka komunistov (boljševikov). Moskva 1919. Naklada 10.000. Delavska biblioteka »Komunist«, 19.]
10. **Teze tovariša Lenina o buržoazni demokraciji in proletarski diktaturi.** [Izdajatelj Jugoslovanska stranka komunistov (boljševikov). Moskva 1919. Naklada 10.000. Delavska biblioteka »Komunist«, 25.]
11. **V. M. Friče, Internacionala.** [Izdajatelj Jugoslovanska stranka komunistov (boljševikov). Moskva 1919. Naklada 3000. Delavska biblioteka »Komunist«, 28.]
12. **O. Obolenski, Mednarodni položaj in politika sporazuma.** [Izdajatelj Izvršni odbor Komunistične internacionale. Moskva 1919. Naklada 5000. Komunistična biblioteka, 4.]
13. **Program Ruske komunistične stranke (boljševikov).** [Izdajatelj Izvršni odbor Komunistične internacionale. Moskva 1919. Naklada 10.000. Komunistična biblioteka, 6.]

B. Tisk v srbohrvaščini

b) Ohranjene in dostopne knjižne enote (v Ljubljani in Moskvi)

1. **Radnički vodja pred sudom kapitala.** [V latinici.] Podnaslov: Govor Varlena. Prevod s ruskega. Izdajatelj Jugoslovanska komunistička grupa (boljševika). 1918. 8 str. Naklada 10.000.
Hrani biblioteka Akademije družbenih ved v M.
2. **Radnicima i seljacima Balkana!** [V cirilici.] Izdajatelj Jugoslovanska komunistička partija (boljševika). Moskva 1918. 16 str. Naklada 10.000. (Radnička biblioteka »Komunist«, 1.)
Hrani biblioteka Akademije družbenih ved v M.
3. **L. Petrovič, Proletarci svih zemalja, ujedinite se!** [V latinici.] Izdajatelj Južnoslavenska komunistička partija (boljševika). Moskva 1918. 8 str. Naklada 10.000. (Radnička biblioteka »Komunist«, 5.)
Hrani biblioteka Akademije družbenih ved v M.
4. **Ustav (osnovni zakon) Ruske socijalističke federativne sovjetske republike.** [V cirilici.] Izdajatelj Južnoslavenska komunistička partija (boljševika). Moskva 1918. 16 str. V8°. Naklada 28.000. (Radnička biblioteka »Komunist«, 9.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.
5. **Nekoliko reči seljacima.** [V cirilici.] Izdajatelj Južnoslavenska komunistička partija (boljševika). Moskva 1918. 31 str. Naklada 20.000. (Radnička biblioteka »Komunist«, 10.)
Vsebina: 1. Društveno obradjevanje zemlje. 2. Organizujte selo!
Hrani biblioteka Akademije družbenih ved v M.

6. **Šumibor** [Dušan Semiz], **Drina-Dobrudža-Murman**. [V latinici.] [1918.] 40 str. Naklada 5000.
Hrani biblioteka Akademije družbenih ved v M.
7. **E. Bellami, Priča o vodi**. [V latinici.] Izdajatelj Južnoslavenska komunistička partija (boljševika). Moskva 1919. 15 str. Naklada 10.000. (Radnička biblioteka Komunist«, 15.)
Hrani biblioteka Akademije družbenih ved v M.
8. **V. M. Friče, Socijalizam**. [V latinici.] Izdajatelj Južnoslavenska komunistička partija (boljševika). Moskva 1919. 32 str. M8°. Naklada 10.000. (Radnička biblioteka »Komunist«, 18.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj. in biblioteka Akademije družbenih ved v M.
9. **Manifest Komunističke internacionale proletariatu celog sveta**. [V cirilici.] Izdajatelj Jugoslavenska kom. partija (boljševika). Moskva 1919. 16 str. M8°. Naklada 30.000 (Radnička biblioteka »Komunist«, 21.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj. in biblioteka Akademije družbenih ved v M.
10. **Osnovne crte Komunističke internacionale**. [V latinici.] Izdajatelj Jugoslavenska komunistička partija (boljševika). Moskva 1919. 16 str. M8°. Naklada 20.000. (Radnička biblioteka »Komunist«, 23.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.
11. **Platforma Komunističke internacionale**. [V cirilici.] Izdajatelj Jugoslavenska komunistička partija (boljševika). Moskva 1919. 16 str. M8°. Naklada 30.000. (Radnička biblioteka »Komunist«, 24.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj. in biblioteka Akademije družbenih ved v M.
12. **Teze Lenina o buržoaskoj demokratiji i proletarskoj diktaturi**. [V cirilici.] Izdajatelj Jugoslavenska komunistička partija (boljševika). Moskva 1919. 16 str. M8°. Naklada 30.000. (Radnička biblioteka »Komunist«, 26.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj. in biblioteka Akademije družbenih ved v M.
13. **Teze druga Lenina o buržoaznoj demokraciji i proletarskoj diktaturi**. [V latinici.] Izdajatelj Jugoslavenska komunistička stranka (boljševika). Moskva 1919. 16 str. M8°. Naklada 20.000. (Radnička biblioteka »Komunist«, 27.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.
14. **N. Lenin [V. I. Uljanov], Političke partije u Rusiji i zadaci proletarijata**. [V cirilici.] Izdajatelj Jugoslavenska komunistička partija (boljševika). Moskva 1919. 18 str. V8°. Naklada 8000. (Radnička biblioteka »Komunist«, 29.)
Ima seznam izdaj delavske biblioteke »Komunist« s popravkom zaporedja števil.
15. **L. Trocki, Rad, disciplina, red sačuvaće socijalističku Sovjetsku republiku**. [V cirilici.] Izdajatelj Jugoslavenska komunistička partija (boljševika). Tiskarna »III. internacionala«. Moskva 1919. 18 str. V8°. Naklada 8000. (Biblioteka, 31.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.
16. **O bernskoj konferenciji**. [V latinici.] Izdajatelj Izvršni odbor Komunističke internacionale. Moskva 1919. 22 str. V8°. Komunistička biblioteka, 3.)
Vsebina: Materiali i dokumenti kongresa Komunističke internacionale. Referati Fr. Plattena i G. Zinovjeva.
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.
17. **Program Ruske komunističke stranke (boljševika)**. [V latinici.] Podnaslov: Prihvaćen na 8. kongresu stranke 18—23 marta 1919 g. Izdajatelj Izvršni odbor Komunističke internacionale. Moskva 1919. 24 str. V8°. Naklada 20.000. (Komunistička biblioteka, 6.)

Na platnicah seznam izdaj Jugoslovsanske skupine komunistov od št. 1—27 in Šumiborova brošura.

Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.

18. **Program Ruske komunističke partije (boljševika).** [V cirilici.] Izdajatelj Izvršni odbor Komunističke internacionale. Tiskarna Jugoslovsanska tipografija »Svetska revolucija«. Moskva 1919. 24 str. V8°. Naklada 30.000 Komunistička biblioteka, 6.)

Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.

19. **O srednjem seljaštvu.** [V latinici.] Podnaslov: Izvještaj V. I. Lenjiņa na 8. kongresu Ruske kom. stranke (boljševika) 8.—23. III. 1919 g. s uvodom V. Karpinskog i rezolucijama kongresa. Izdajatelj Izvršni odbor Komunističke internacionale. Moskva 1919. 24 str. V8°. Naklada 10.000. (Komunistička biblioteka, 11.)

Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.

20. **V. M. Friče, Internacionala.** [V latinici.] Izdajatelj Jugoslovsanska komunistička partija (boljševika). Moskva 1920. 16 str. V8°. Naklada 5000. (Biblioteka, 33.)

Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.

21. **N. Lenin (V. I. Uljanov), Proletarska revolucija i renegat Kaustsky.** [V cirilici.] Izdajatelj Centralni biro jugoslovsanskih sekcija RKP(b). Moskva 1920. 83 str. V8°. Naklada 5000. (Komunistička biblioteka, 34.)

Na koncu knjige je opomba stavca D.[ragutina] V.[idnjevića] o renegatih Koraću, Bukšeku in Kristanu.

Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj. in biblioteka Akademije družbenih ved v M.

22. **N. Buharin i E. Preobraženski, Početnica komunizma.** [V latinici.] Podnaslov: Popularno tumačenje programa Ruske komunističke stranke (boljševika.) Izdajatelj Centralni jugoslovsanski odbor Ruske komunistične stranke (boljševika). Moskva 1920. [Nad 200 str.] V8°. Naklada 5000. (Komunistička biblioteka, 35.)

Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.

23. **J. Kamenjev, Imperializam i balkanska republika.** [V latinici.] Izdajatelj Centralni biro jugoslovsanskih sekcija Ruske komunističke stranke (boljševika). Moskva 1920. 20 str. V8°. Naklada 4000. (Komunistička biblioteka, 39.)

Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.

24. **G. Zinovjev, N. Lenin.** [V latinici.] rPevedli iz ruščine Vjerin [P. Pavišić] i M. P. Izdajatelj Centralni biro jugoslovsanskih sekcija Ruske komunističke partije (boljševika). Tiskarna III. komunistične internacionale. Moskva 1921. 52 str. z Leninovo sliko. M8. Naklada 8000. (Komunistička biblioteka, 40.)

Na platnicah seznam izdaj Jugoslovsanske komunistične biblioteke od št. 1—43.

Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.

25. **M. I. Meščerjakov, Seoska sirotinja i put k socijalizmu.** [V cirilici.] Podnaslov: O poljoprivrednim komunama. S ruskog preveo Drag. S...ra [Sadura?]. Izdajatelj Centralni biro jugoslovsanskih sekcija Ruske komunističke partije (boljševika). Tiskarna III. komunistične interaacionale. Moskva 1921. 15 str. V8°. Naklada 1000. (Jugoslovsanska komunistička biblioteka, 42.)

Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.

26. **N. Lenin [V. I. Uljanov], Država i revolucija.** [V cirilici.] Podnaslov: Učenje marksizma o državi i zadaci proletarijata u revoluciji. Izdajatelj Centralni biro jugoslovsanskih sekcija Ruske komunističke partije (boljševika). Petrograd 1921. 97 str. Naklada 3000. (Komunistička biblioteka, 43.)

Hrani biblioteka Akademije družbenih ved v M.

27. **Lenjin o ženskom radničkom pokretu.** [V latinici.] Izdajatelj Centralni biro jugoslovenskih sekcija Ruske komunističke partije (boljševika). Tiskarna III. komunistične internacionale. Moskva 1921. 8 str. V8°. Naklada 3000. (Jugoslovenska komunistička biblioteka, 44.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.
28. **Živio Prvi maj! Živio komunizam!** [V latinici.] Prevedel M. Kodrnja. Izdajatelj Centralni biro jugoslovenskih sekcija Ruske komunističke partije (boljševika). Tiskarna III. komunistične internacionale. Moskva 1921. 8 str. V8°. Naklada 5000. (Jugoslovenska komunistička biblioteka, 45.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj. in biblioteka Akademije družbenih ved v M.
29. **L. Kamenjev, Drugi kongres III. internacionale.** [V cirilici.] Prevedel Drag. S...ra [Sadura?]. Izdajatelj Centralni biro jugoslovenskih sekcija Ruske komunističke partije (boljševika). Tiskarna III. kom. internacionale. Moskva 1921. 20 str. V8°. Naklada 3000. (Jugoslovenska komunistička biblioteka, 46.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.
30. **A.[leksandra] Kolontaj, Porodica i komunistička država.** [V latinici.] Izdajatelj Centralni biro jugoslovenskih sekcija Ruske komunističke partije (boljševika). Tiskarna III. kom. internacionale. Moskva 1921. 12 str. V8°. Naklada 2000. (Jugoslovenska komunistička biblioteka, 47.)
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.
31. **N. Lenin [V. I. Uljanov], Medjunarodni položaj.** [V latinici.] Prevedel M. Kodrnja. Izdajatelj Centralni biro jugoslovenskih sekcija Ruske komunističke partije (boljševika). Tiskarna III. kom. internacionale. Moskva 1921. 32 str. V8°. Naklada 5000. (Jugoslovenska komunistička biblioteka, 48.)
Vsebina: Govor druga Lenina na II. kongresu Komunističke internacionale.
Prilog: Prihvačene na 2. kongresu Kom. internacionale teze »O osnovnim zadaćama Komunističke internacionale«.
Hrani Zgod. arhiv CK ZKS v Lj.

b) Doslejš neraziskane knjižne enote

32. **N. Buharin, Vojnicima austrougarske vojske.** [V latinici.]
[Izdajatelj Jugoslovenska emigrantska partija. Naklada 15.000.]
33. **Ponuda mira ukrajinskih radnika i seljaka vojnicima Austrije i Njemačke.**
[V latinici.]
[Izdajatelj Jugoslovenska emigrantska partija. Naklada 15.000.]
34. **Šta govori šuma vješala.** [V latinici.]
[Izdajatelj Jugoslovenska emigrantska partija. Naklada 10.000.]
35. **Naš barjak.** [V latinici.]
[Izdajatelj Jugoslovenska emigrantska partija. Naklada 10.000.]
36. **N. Buharin, Opšta deoba ili komunistička proizvodnja.** [V cirilici.]
[Radnička biblioteka »Komunist«, 2. Naklada 10.000.]
37. **Bela Kun, Čija je zemlja.** [V cirilici.]
[Radnička biblioteka »Komunist«, 3. Naklada 10.000.]
38. **N. Buharin, Program komunista (boljševika).** [V latinici.]
[Radnička biblioteka »Komunist«, 6. Naklada 7500.]
39. **V. M. Friče, Šta je to buržoazija?** [V cirilici.]
[Radnička biblioteka »Komunist«, 8. Naklada 8000.]
40. **Seoska komuna.** [V latinici.]
[Radnička biblioteka »Komunist«, 11. Naklada 20.000.]

41. **K. Liebknecht, Pauci i muhe.** [V cirilici.]
[Radnička biblioteka »Komunist« 13. Naklada 20.000.]
42. **Mitrofanov, Vodja seoske bednote drug Lenin.** [V cirilici.]
[Radnička biblioteka »Komunist« 14. Naklada 20.000.]
43. **V. M. Friče, Borba klasa i partija.** [V cirilici.]
[Radnička biblioteka »Komunist«, 17. Naklada 10.200.]
44. **Manifest Komunističke internacionale.** [V latinici.]
[Radnička biblioteka »Komunist«, 20. Naklada 20.000.]
45. **V. Keržencev, Kultura i sovjetska vlast.** [V cirilici.]
[Radnička biblioteka »Komunist«, 36. Naklada 4000.]
46. **N. Buharin i E. Preobraženski, Azbuka komunizma.** [V cirilici.]
[Komunistička biblioteka, 37. Naklada 5000.]
47. **M. Pokrovski, Ruska povijest.** [V latinici.]
[Komunistička biblioteka, 41. Naklada 1500.]
48. **Jakovljević, Razgovori o političkoj ekonomiji.** [V latinici.]
[Izdajatelj Centralni biro jugoslavenskih sekcija RKP(b). Naklada 3000.]
49. **G. Zinovjev, Komunistička internacionala.** [V latinici.]
[Izdajatelj Centralni biro jugoslavenskih sekcija RKP(b). Naklada 5000.]
50. **Manifest drugog kongresa III. internacionale.** [V cirilici.]
[Izdajatelj Centralni biro jugoslavenskih sekcija RKP (b). Petrograd. Naklada 3000.]
51. **Problemi kolonijalne i nacionalne politike i III. internacionala.** [V cirilici.]
[Izdajatelj Centralni biro jugoslavenskih sekcija RKP(b). Naklada 3000.]
52. **Kako se odnose komunisti-boljševiki prema srednjemu seljaku.** [V cirilici.]
[Izdajatelj Izvršni odbor Komunističke internacionale. Naklada 15.000.]